

Geoderma – živý plášť Země

Jana Dlouhá

Envigogika 12 (2) – Recenze / Reviews

Publikováno /Published 29. 12. 2017

[DOI: 10.14712/18023061.559](https://doi.org/10.14712/18023061.559)

Abstrakt

Recenze dokumentárního filmu, jehož průvodcem je půdní biolog [Ladislav Miko](#), a který je [volně dostupný](#) pro vzdělávací účely.

Půda provází život na Zemi a člověk by bez ní na této planetě nemohl existovat. Co dnes vlastně o půdě víme? Aby nás tento zemský plášť i nadále uživil, nesmíme nechat půdu vyhladovět. Musíme ji nakrmit. Udržet organickou hmotu v půdě je zásadní pro její úrodnost.

Režie: Ladislav Miko, Ivan Stříteský

Scénář: Ladislav Miko

Kamera: Ota Blahoušek, Petr Juračka, Ladislav Miko, Bohuslav Pacholík, Ivan Stříteský

Rok: 2017

Abstract

Review of the documentary film which is [freely available](#) and applicable for educational purposes.

Soil supports life on Earth and people could not exist on this planet without it. What do we know about soil today? And how do we deal with this knowledge? How do people care for our planet's skin, for geoderma? Soil biologist and the host of the documentary Ladislav Miko answers these questions.

Director: Ladislav Miko, Ivan Stříteský

Script: Ladislav Miko

Photographer: Ota Blahoušek, Petr Juračka, Ladislav Miko, Bohuslav Pacholík, Ivan Stříteský

Year: 2017

Povrch země. Půda – tenká vrstva, která dává vzniknout pozemskému životu. Zde probíhají tajemné procesy, kterými z neživého vzniká živé, aby mohlo vystoupit na povrch, ukázat se v podobách zjevných, projevit se tvary rostlinnými nebo živočišnými. Půda je pozemským mořem, z něž se vynořuje to, co by bez tohoto bezedna existovat nemohlo – pouhé povětří by samo neuneslo celou tíhu života, protože ten by neměl kde ukojit své hlavní potřeby, nasytit se. Není tomu ale tak, že by (jednoduché nebo) složité životní formy a struktury vznikaly v půdě z ničeho. Život zde už musí být, aby mohl dál a znovu bujet a rozvíjet se, vycházet z temnoty a přispívat k širšímu společenství života. Půda je tak základem a součástí biosféry, k níž se její hmotné prvky stále vrací. Tento život, vzájemně provázaný, se sytí sám sebou, ze sebe se obnovuje – rozumí hlavně své vlastní, již kultivované energii, kterou si bere pro sebe a předává dál. Z její surové podoby, energie anorganického světa, číst dokáže jen v malé míře (tento „interface“ je nejspíš tak složitý, že vyžaduje velké množství „překladačů“). „Čtení“ energetické šifry je dílem kolektivním – různorodé bytosti spolu komunikují nesčetnými způsoby, vzájemně si předávají své energetické „vzkazy“, vytváří z nich souvislý, obecně srozumitelný (protože všemi snadno využitelný) „text“. Utváří tak celou kulturu života, pečují o ni samotným svým žitím: přispívají k ní tím, že jsou, a nejsou jen pro sebe, ale život dále předávají.

Tito živáčkové, i ve své nejjednodušší podobě, nejsou továrny přeměňující anorganickou hmotu na organickou, aniž by vnímaly své okolí. Naopak – navzájem se potřebují: projevují si úctu a přízeň tím, že si poskytují vzájemně svá těla jako potravu, upravují své prostředí tak, aby se všem dobře dařilo – žijí v „potravních řetězcích“, „symbióze“ a dalších vztazích. Jsou citliví na to, když se koloběh přeruší, z řetězu života se bere jednostranně, jeho části se zpět nevrací, nebo se do prostředí zasahuje necitlivě. Co může svědčit užitečným druhům, nemusí být příznivé pro jiné; mezi zákony přirozeného života nepatří možnost prosperity jednoho druhu na úkor všech ostatních. Mrtvá půda je neplodná obecně; necitlivá péče člověka těžko nahradí chybějící vazby mezi (vzájemně propojenými) organismy. Život je třeba vnímat vcelku; nevytrhávat jednotlivé jeho „prvky“ z tohoto celkového porozumění. Geoderma jako citlivá pokožka „matky Země“, představená ve filmu stejného jména, je šťastným přirovnáním, umožňujícím dobře pochopit základní funkce půdy i nezastupitelné role jejích „obyvatel“. Metaforický přístup také osvětluje samotnou logiku života víc, než výklad čistě vědecký, postavený na popisu, kategorizaci, hledání kauzálních souvislostí. Co tedy jej uplatnit i jinde – ukázat život jako svébytný fenomén, kterému lze porozumět jen na základě citlivého pozorování, a s velkou dávkou úcty, respektu ke vztahům, jež naše racionalita stále nedokáže uchopit v celé jejich složitosti?

Film je volně dostupný v [české](#) i [anglické](#) verzi a může se tak stát cennou součástí vzdělávacích programů. O samotném jeho obsahu se lze dočíst v oficiální anotaci:

„Půda provází život na Zemi a člověk by na této planetě bez ní nemohl existovat. Vzácná nebo obyčejná, živá či neživá, ztrácená a nenahraditelná. Co dnes vlastně o půdě víme? A jak s tímto poznáním nakládáme? Jak se člověk stará o pokožku naší matky Země o Geodermu?

Na tyto otázky odpovídá a dokumentem provází půdní biolog Ladislav Miko.

Zásadním činitelem, který půdu spoluvytváří, je život. Blízko nás v půdě žije statisíce druhů organismů nejrůznějších tvarů a velikostí. Přesto je pořádně téměř nikdo neviděl.

Průvodce postupně vysvětlí, jak se na tvorbě půdy rozkladem organické hmoty podílejí bakterie, houby, žížaly, mravenci, mnohonožky a stonožky. Druhové bohatství

v půdě přirovnává nejlepšímu africkému safari. Přibližuje na zcela unikátních mikroskopických záběrech život a význam chvostoskoků, pancířníků, hmyzenek, vidličnatků, drobnušek, roupic a miniaturních plžů. Tak jako v africké savaně lvy a gepardy tak v půdě najde dravé a rychlé predátory: stonožky, zemivky, dravé roztoče, drabčíky, střevlíky, štírky, pavouky a další.

Bez půdních organismů by nebyla půda. Bez půdy a mrtvé organické hmoty by nebyly půdní organismy. Neměly by z čeho získávat energii k přežití. Jejich přítomnost zajišťuje, že se netopíme v horách odumřelé biomasy. Díky jim se vrací živiny do půdy. Půda tak zůstává úrodná a schopná zadržovat vodu.“